

Datum van
inontvangstneming

:

29/05/2015

Zaak C-168/15**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

14 april 2015

Verwijzende rechter:

Okresný súd Prešov (Slowakije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

12 maart 2015

Verzoekende partij:

Milena Tomášová

Verwerende partijen:

Slovenská republika – Ministerstvo spravodlivosti SR

POHOTOVOSŤ, s.r.o.

BESLISSING

De Okresný súd Prešov heeft in de zaak tussen enerzijds Milena Tomášová, verzoekster, [omissis] en anderzijds 1) de Slowaakse Republiek – Ministerstvo spravodlivosti SR (Slowaakse Republiek – Slowaaks ministerie van Justitie) [omissis], en 2) Pohotovosť s.r.o. [omissis], verweersters; met als interveniënte aan de zijde van verzoekster Združenie na ochranu spotrebiteľa – HOOS (vereniging voor consumentenbescherming) [omissis], betreffende een vordering tot vergoeding van de schade die verzoekster heeft geleden ten gevolge van de schending van het Unierecht, als volgt

beslist:

I. Het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) wordt overeenkomstig artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (PB 2008, C 115; hierna: „VWEU”) en artikel 19, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de Europese Unie verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

- 1) Is er sprake van een gekwalificeerde schending van het Unierecht, wanneer in een executieprocedure die is ingeleid op grond van een arbitraal vonnis, in strijd met de rechtspraak van het Hof betaling van een geldsom wordt verlangd uit hoofde van een oneerlijk beding?
- 2) Kan de aansprakelijkheid van een lidstaat wegens schending van het gemeenschapsrecht reeds ontstaan op een ogenblik waarop de procespartij nog niet alle rechtsmiddelen heeft aangewend die overeenkomstig het recht van die lidstaat in een executieprocedure tot haar beschikking staan? Kan, gelet op de feitelijke context van de zaak, die aansprakelijkheid van de lidstaat in dat geval ontstaan vóór de executieprocedure is afgerond en vóór de verzoekende partij heeft gebruikgemaakt van de mogelijkheid om teruggaaf op grond van ongerechtvaardigde verrijking te vorderen?
- 3) Zo ja, levert de door verzoekster beschreven gedraging van een instantie, gelet op de omstandigheden van het geval, met name de volstrekt passieve houding van verzoekster en het feit dat zij niet alle haar door het recht van de lidstaat ter beschikking gestelde rechtsmiddelen heeft aangewend, dan een voldoende gekwalificeerde schending van het gemeenschapsrecht op?
- 4) Als in het onderhavige geval sprake is van een voldoende gekwalificeerde schending van het gemeenschapsrecht, komt het door verzoekster gevorderde bedrag dan overeen met de schade waarvoor de lidstaat aansprakelijk is? Kan de schade, aldus opgevat, met de ingevorderde schuld, waarbij het om een ongerechtvaardigde verrijking gaat, worden gelijkgesteld?
- 5) Prevaleert de vordering wegens ongerechtvaardigde verrijking als rechtsmiddel boven de vordering tot schadevergoeding? **[Or. 1]**

II. De behandeling van de zaak wordt geschorst totdat het Hof uitspraak heeft gedaan over de vragen onder I.

Gronden:

Bij verzoekschrift, ingediend op 9 juli 2010, heeft verzoekster de verwijzende rechter gevraagd om eerste verweerster te veroordelen tot betaling van een schadevergoeding van 2000,00 EUR en haar te verwijzen in de kosten van de procedure, zulks op grond van de schending van het Unierecht die de Okresný súd Prešov had moeten vaststellen in het kader van de executieprocedure die namelijk op basis van een oneerlijk arbitragebeding tegen verzoekster werd gevoerd en waarbij betaling van een geldsom werd verlangd op grond van een oneerlijk contractueel beding, wat ook in strijd is met de wetten die zijn vastgesteld ter omzetting van de richtlijnen van de Europese Unie en ter bescherming van de consument op de financiële markt. Verzoekster heeft haar beroep in het hoofdgeding gemotiveerd als volgt. In 2007 had zij met de onderneming POHOTOVOSTĚ, s.r.o. een consumentenkredietovereenkomst gesloten. Het ging

daarbij om een toetredingsovereenkomst die was opgesteld door de verkoper en een arbitragebeding omvatte dat verzoekster zonder meer had moeten aanvaarden. Volgens dat beding diende zij ermee in te stemmen dat een geschil tussen hen zou worden beslecht via een arbitrageprocedure, als de verkoper zich op dat beding beriep vóór zij een geding aanhangig kon maken bij een gewone rechterlijke instantie. De plaats waar de arbitrageprocedure zou worden gevoerd, was alleen al wegens de afstand – op meer dan 400 km van haar woonplaats vandaan – onaanvaardbaar voor verzoekster. Verzoekster ontvangt een ouderdomspensioen en had een kleine lening van 232 EUR afgesloten omdat haar financiële middelen ontoereikend waren. Haar enige inkomen is het voornoemde pensioen, dat 347 EUR bedraagt. De arbitragerechtbank was reeds vooraf aangewezen in de algemene voorwaarden. Het krediet was erg duur en verzoekster, die het haar verstrekte krediet niet tijdig kon aflossen, kon ook de vertragsrente van 91,25 % niet voldoen. Omdat de tijd drong, is zij bij POHOTOVOSTĚ, s.r.o. nóg een lening aangegaan, voor een bedrag van 232,36 EUR. Verzoekster heeft geen ervaring met complexe financiële transacties; zij heeft enkel een basisopleiding genoten. De scheidsrechter heeft eenzijdig in het voordeel van de verkoper beslist, zonder rekening te houden met de ter bescherming van de consument vastgestelde bepalingen die bij voorrang moeten worden toegepast. Hij is derhalve voorbijgegaan aan het vereiste van de richtlijnconforme uitlegging en aan de indirecte werking van de richtlijnen van de Unie. Hetzelfde geldt voor de executierechter, die verlof tot executie heeft verleend zonder rekening te houden met het doel van de Europese richtlijnen. Hij heeft de executieprocedure, ondanks de uitspraak van het Hof in het arrest *Asturcom Telecomunicaciones* (C-40/08, EU:C:2009:615), niet geschorst. De executierechter heeft toestemming gegeven tot invordering van de onevenredige schadevergoeding die werd geëist wegens het feit dat de consument zijn verbintenissen niet was nagekomen, waarbij een jaarlijkse rente van 91,25 % werd toegepast, hoewel een dergelijke overeenkomst de kenmerken van een oneerlijk contractueel beding vertoonde. De executierechter heeft in dit verband voorrang gegeven aan de bepalingen van het wetboek van koophandel, zonder rekening te houden met wet nr. 258/2001 op het consumentenkrediet (*Zákon č. 258/2001 Z.z. o spotřebitel'ských úveroch*). De executierechter heeft de procedure voortgezet tot de gerechtsdeurwaarder het volledige, in het arbitrale vonnis vastgestelde bedrag bij verzoekster had geïnd. Verzoekster heeft een krediet van ongeveer 232 EUR afgesloten, heeft 7 650,00 SKK en 232,36 EUR terugbetaald, en de gerechtsdeurwaarder heeft daarnaast nog eens ongeveer 2000 EUR van haar geïnd. Ondanks verzoeksters aandringen heeft de rechter geen enkele maatregel gelast en heeft hij zich evenmin uitgesproken over de door verzoekster opgeworpen grief inzake partijdigheid van de gerechtsdeurwaarder. Aangezien de executie gedeeltelijk heeft plaatsgevonden nadat het Verdrag van Lissabon was vastgesteld en nadat de fundamentele rechten van de mens in het Unierecht waren geïncorporeerd, hadden de executierechter en de gerechtsdeurwaarder volgens verzoekster het Verdrag van Lissabon en het Handvest van de grondrechten van de Unie moeten eerbiedigen, wat haar recht op een eerlijke en onpartijdige executieprocedure betreft. Het krediet had moeten

worden geacht vrij van rente en kosten te zijn, aangezien in de kredietovereenkomst geen jaarlijks kostenpercentage was vermeld. Desondanks had de executie ook betrekking op de rente en de andere kosten, en is daarnaast betaling geëist van het onevenredige bedrag waarin was voorzien voor het geval dat de consument zijn verbintenissen niet nakwam, en dat op grond van een oneerlijk arbitraal beding. In haar verzoekschrift stelt verzoekster dat de schade die zij heeft geleden [Or. 2] overeenkomt met het bedrag dat van haar is gevorderd boven dat van het verstrekte krediet.

Bij beslissing [omissis] van 9 april 2008 heeft de permanente arbitragerechtbank verzoekster, wegens het feit dat zij het krediet niet had afgelost dat haar was verstrekt bij de kredietovereenkomst van 13 september 2007, veroordeeld tot betaling aan POHOTOVOSTĚ, s.r.o., van 23 320 SKK, vermeerderd met een verdragingsrente van 0,25 % per dag op het bedrag van 13 680 SKK vanaf 15 december 2007 tot voldoening, en tot betaling van de proceskosten ten bedrage van 6 611 SKK. Deze sommen dienden te worden betaald uiterlijk drie dagen nadat de beslissing in kracht van gewijsde was gegaan. De beslissing is in kracht van gewijsde gegaan op 28 april 2008 en is op 2 mei 2008 uitvoerbaar geworden.

Bij beslissing [omissis] van 15 mei 2008 heeft de permanente arbitragerechtbank verzoekster, wegens het feit dat zij het krediet niet had afgelost dat haar was verstrekt in het kader van de kredietovereenkomst van 2 augustus 2007, veroordeeld tot betaling aan [POHOTOVOSTĚ, s.r.o.,] van 19 002 SKK, vermeerderd met een verdragingsrente van 0,25 % per dag op het bedrag van 7 980 SKK vanaf 1 april 2008 tot voldoening, en tot betaling van de proceskosten ten bedrage van 5 454 SKK. Deze sommen dienden te worden betaald uiterlijk drie dagen nadat de beslissing in kracht van gewijsde was gegaan. De beslissing is in kracht van gewijsde gegaan op 2 juni 2008 en is op 5 juni 2008 uitvoerbaar geworden.

Aangezien de voornoemde beslissingen van de permanente arbitragerechtbank onherroepelijk en uitvoerbaar waren geworden, heeft de schuldeiser op 27 oktober 2008 en op 13 oktober 2008 verzocht om tot executie te mogen overgaan.

In de aldaar gevoerde executieprocedure [omissis] (nr. 23 Er 3197/2008) heeft de verwijzende rechter op 15 december 2008 verlof tot executie verleend van de in de executoriale titel – de in kracht van gewijsde gegane en uitvoerbaar geworden beslissing van de permanente arbitragerechtbank – opgelegde verplichting. Op 16 december 2008 heeft de verwijzende rechter ook in procedure [omissis] 2 Er 311/2008 verlof tot executie verleend.

Uit de bijgevoegde executiedossiers blijkt [omissis] dat de executieprocedures in kwestie nog niet zijn afgerond.

In de loop van de [onderhavige] procedure heeft verzoekster haar vordering uitgebreid. Zij heeft de verwijzende rechter namelijk verzocht om

POHOTOVOSTĚ, s.r.o., tot de procedure toe te laten als tweede verweerster. De verwijzende rechter [omissis] heeft dat verzoek toegewezen en heeft toestemming gegeven om [omissis] de vordering te wijzigen als volgt:

„tweede verweerster, de onderneming POHOTOVOSTĚ, s.r.o., dient aan verzoekster 2 000 EUR wegens ongerechtvaardigde verrijking te betalen, alsook verzoeksters proceskosten te dragen; subsidiair is eerste verweerster gehouden aan verzoekster 2 000 EUR aan schadevergoeding te betalen, alsook verzoeksters proceskosten te dragen”. **[Or. 3]**

Nationaal recht

Volgens § 52, lid 1, van de Občiansky zákon [Slowaaks burgerlijk wetboek] is iedere overeenkomst tussen een verkoper en een consument, ongeacht de rechtsvorm ervan, een consumentenovereenkomst.

Overeenkomstig § 52, lid 2, van dat wetboek moeten de bedingen in een consumentenovereenkomst en alle andere bepalingen tot regeling van een rechtsverhouding waarbij een consument zich jegens een verkoper heeft verbonden, altijd in een voor de consument gunstige zin worden toegepast. Andere contractuele overeenkomsten of afspraken die naar inhoud of doel die bepalingen beogen te omzeilen, zijn ongeldig. De bepalingen van het burgerlijk wetboek zijn bij voorrang van toepassing op alle rechtsverhoudingen die een consument is aangegaan, ook al zouden anders de regels van het handelsrecht van toepassing zijn.

Volgens § 52, lid 3, ervan wordt onder verkoper een persoon verstaan die bij de sluiting en de uitvoering van een consumentenovereenkomst handelt in het kader van zijn handelsactiviteit of van een andere economische activiteit.

Volgens § 52, lid 4, van dat wetboek wordt onder consument een natuurlijke persoon verstaan die bij de sluiting en de uitvoering van een consumentenovereenkomst niet handelt in het kader van zijn handelsactiviteit of een andere economische activiteit.

Overeenkomstig § 52a van het burgerlijk wetboek wordt, wanneer in het kader van één enkele onderhandeling verschillende consumentenovereenkomsten zijn gesloten of in één enkel document zijn opgenomen, elk van die overeenkomsten afzonderlijk beschouwd. Indien uit de aard van de in lid 1 bedoelde overeenkomsten of het aan partijen bij sluiting van de overeenkomsten bekende doel ervan duidelijk blijkt dat zij onderling verbonden zijn, is het sluiten van elk van die overeenkomsten echter de voorwaarde voor het sluiten van de andere. Gaat een van die overeenkomsten op een andere wijze teniet dan door uitvoering of vervangende uitvoering, dan leidt dit ook tot het tenietgaan, met dezelfde rechtsgevolgen, van de andere verbonden overeenkomsten.

§ 53, lid 1, van het burgerlijk wetboek bepaalt dat consumentenovereenkomsten geen bepalingen mogen bevatten die het evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen aanzienlijk verstoren ten nadele van de consument (hierna: „oneerlijk bedingen”). Deze bepaling is niet van toepassing op contractuele bedingen betreffende het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst of de gelijkwaardigheid van de prijs, voor zover die bedingen nauwkeurig, duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd, of wanneer over de oneerlijke bedingen afzonderlijk is onderhandeld.

Ingevolge § 53, lid 2, van dit wetboek worden contractuele bedingen waarvan de consument vóór sluiting van de overeenkomst heeft kunnen kennisnemen, niet beschouwd als bedingen waarover afzonderlijk is onderhandeld, als hij de inhoud ervan niet heeft kunnen beïnvloeden.

Overeenkomstig § 53, lid 3, ervan worden, behoudens tegenbewijs van de verkoper, contractuele bedingen die zijn overeengekomen tussen een verkoper en een consument niet beschouwd als bedingen waarover afzonderlijk is onderhandeld.

Volgens § 53, lid 4, ervan worden als oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten met name de bepalingen beschouwd die [omissis] a) de consument moet nakomen zonder dat hem de mogelijkheid is geboden er vóór sluiting van de overeenkomst kennis van te nemen, k) aan de consument die zijn verbintenissen niet nakomt, als sanctie een onevenredig hoge schadevergoeding opleggen, r) toestaan dat [Or. 4] geschillen tussen partijen worden beslecht bij arbitrage, zonder dat aan de bij een bijzondere wet gestelde voorwaarden is voldaan.

Overeenkomstig § 53, lid 5, ervan zijn oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten ongeldig.

Volgens § 53, lid 11, van het burgerlijk wetboek worden voor de beoordeling van het oneerlijke karakter van een beding van een overeenkomst alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het moment waarop de overeenkomst is gesloten in aanmerking genomen, rekening houdend met de aard van de goederen of diensten waarop de overeenkomst betrekking heeft.

Volgens § 53b van het burgerlijk wetboek mag, wanneer de consumentenovereenkomst betrekking heeft op de verstrekking, onder bezwarende titel, van financiële middelen aan de consument, de sanctie die hem wordt opgelegd wanneer hij zijn verbintenis te laat nakomt, niet hoger zijn dan die welke is vastgesteld in de uitvoeringsregeling.

Overeenkomstig § 53c van het burgerlijk wetboek mogen bij een schriftelijke consumentenovereenkomst het voorwerp en de prijs niet in kleinere letters worden

vermeld dan die welke voor de rest van de overeenkomst worden gebruikt – het opschrift van de overeenkomst en van de onderdelen ervan buiten beschouwing gelaten. De bedingen in een consumentenovereenkomst, in de algemene voorwaarden of in andere contractdocumenten die verband houden met de consumentenovereenkomst mogen niet onleesbaar zijn voor de consument of in kleinere letters zijn gesteld dan in de uitvoeringsregeling is bepaald. Een in strijd met deze bepalingen gesloten overeenkomst is ongeldig.

§ 54, leden 1 tot en met 3, van het burgerlijk wetboek bepaalt dat bedingen in een consumentenovereenkomst niet van dit wetboek mogen afwijken ten nadele van de consument. In het bijzonder kan de consument niet reeds tevoren afstand doen van de rechten die hem worden verleend door dit wetboek of door bijzondere, ter bescherming van de consument vastgestelde bepalingen, of zijn eigen contractuele positie anderszins verslechteren. Bij twijfel over de inhoud van consumentenovereenkomsten prevaleert de voor de consument gunstigste interpretatie. In geval van twijfel over de betekenis van een contractueel beding prevaleert de voor de consument gunstigste interpretatie niet wanneer het recht, voor de bevoegde instantie, geldend wordt gemaakt door een rechtspersoon die is opgericht of in het leven geroepen ter bescherming van de consument.

Overeenkomstig § 46, lid 3, van de grondwet van de Slowaakse Republiek (Ústava Slovenskej republiky) heeft eenieder recht op vergoeding van de schade die is veroorzaakt door een onrechtmatige beslissing van een rechterlijke instantie, een ander staatsorgaan of een overheidsinstantie, dan wel ten gevolge van slecht bestuur.

Volgens § 3, lid 1, onder a) en d), en lid 2, van wet nr. 514/2013 [omissis] betreffende de aansprakelijkheid voor in de uitoefening van het openbaar gezag veroorzaakte schade (Zákon o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci) [omissis], is de Staat onder de in deze wet gestelde voorwaarden aansprakelijk voor schade die overheidsinstanties hebben veroorzaakt doordat zij een onrechtmatig besluit hebben vastgesteld of zich in de uitoefening van het openbaar gezag schuldig hebben gemaakt aan slecht bestuur, zulks onverminderd het derde deel van deze wet. De Staat kan zich niet aan die aansprakelijkheid onttrekken.

Ingevolge § 4, lid 1, onder a), punt 1, en lid 3, onder d), van wet nr. 514/2013 [omissis] treedt, in procedures tot vergoeding van schade die is veroorzaakt door een overheidsinstantie [**Or. 5**] in de zin van § 3, lid 1, op namens de Staat: a) het ministerie van Justitie van de Slowaakse Republiek (Ministerstvo spravodlivosti SR), als de schade ontstaat naar aanleiding van een civielrechtelijke of strafrechtelijke rechtszaak, tenzij in deze wet anders is bepaald, of als de schade is veroorzaakt door een gerechtsdeurwaarder bij het verrichten van een executiehandeling die een rechterlijke instantie hem overeenkomstig een bijzondere bepaling heeft opgedragen; d) het ministerie of een andere centrale overheidsinstantie, indien ten gevolge van de onjuiste omzetting van een richtlijn

van de Europese Unie of de niet-naleving van de termijn voor omzetting van een richtlijn, bij de uitoefening van het openbaar gezag schade is ontstaan op een gebied van het openbaar bestuur dat onder de bevoegdheid van dat ministerie of van die centrale autoriteit valt.

Volgens § 44, lid 2, van het wetboek executieprocedures (Exekučného poriadku) onderzoekt de rechter het verzoek om verlot tot executie, het verzoek om executie en de executoriale titel. Wanneer de rechter concludeert dat het verzoek om verlot tot executie, het verzoek om executie en de executoriale titel niet onrechtmatig zijn, geeft hij de gerechtsdeurwaarder schriftelijk en binnen 15 dagen na kennisgeving van het verzoek, toestemming om de executie in te leiden [omissis]. Concludeert de rechter dat die verzoeken en de executoriale titel onrechtmatig zijn, dan wijst hij het verzoek om verlot tot executie bij beschikking af. Deze beschikking kan worden aangevochten.

Overeenkomstig § 44, lid 2, van arbitragewet nr. 244/2002 [omissis] (Zákon o rozhodcovskom konaní) [omissis], in de op 16 december 2008 geldende versie, is een Slowaaks arbitraal vonnis dat kracht van gewijsde heeft verkregen, na het verstrijken van de termijn om zich daarnaar te voegen, uitvoerbaar in de Slowaakse Republiek overeenkomstig bijzondere bepalingen.

§ 45, leden 1 en 2, van arbitragewet nr. 244/2002 bepaalt dat de rechter die bevoegd is om een beslissing ten uitvoer te leggen of overeenkomstig bijzondere bepalingen tot tenuitvoerlegging over te gaan, op verzoek van de partij in de procedure tegen dewelke de tenuitvoerlegging van een arbitraal vonnis is gelast, de procedure voor tenuitvoerlegging van de beslissing of de executoriale procedure schorst a) op de in de bijzondere bepalingen vastgestelde gronden, b) wanneer het arbitraal vonnis een onregelmatigheid als bedoeld in § 40, onder a) en b) vertoont, of c) wanneer het arbitraal vonnis de partij in de arbitrageprocedure een prestatie oplegt die objectief onmogelijk, onrechtmatig of strijdig met de goede zeden is. De rechter die bevoegd is om een beslissing ten uitvoer te leggen of om tot tenuitvoerlegging over te gaan, schorst ambtshalve de tenuitvoerlegging van een arbitraal vonnis of een executoriale procedure, wanneer hij onregelmatigheden als bedoeld in lid 1, onder b) of c), in de arbitrageprocedure vaststelt.

Ingevolge § 41, lid 1, van arbitragewet nr. 244/2002 kan de belanghebbende partij in de arbitrageprocedure beroep tot nietigverklaring van het arbitraal vonnis instellen binnen 30 dagen nadat het haar ter kennis is gebracht. [omissis]

Overeenkomstig § 50, lid 1, van het wetboek executieprocedures kan de debiteur, binnen een termijn van 14 dagen na kennisgeving van het bericht van inleiding van de executie, bij de met de executie belaste deurwaarder bezwaar aantekenen tegen de executie als, na de totstandkoming van de executoriale titel, zich omstandigheden hebben voorgedaan waardoor het aangevoerde recht komt te vervallen of die in de weg staan aan het opeisen daarvan, dan wel wanneer er

andere redenen zijn waarom de executie ontoelaatbaar is. Hetzelfde geldt wanneer de geëxecuteerde opwerpt dat de crediteur of de debiteur niet de rechthebbende van de in de executoriale titel vermelde persoon is. De bezwaren moeten worden gemotiveerd en met verder aangevoerde gronden wordt geen [Or. 6] rekening gehouden. Wanneer de gerechtsdeurwaarder, nadat bezwaar is aangetekend, van executie afziet (§ 46), behoeft op het bezwaar geen uitspraak te worden gedaan.

Volgens § 58, lid 1, van het wetboek executieprocedures schorst de rechter de executie op verzoek of ambtshalve.

Unierecht

Richtlijn 93/13/EEG van de Raad van 5 april 1993 betreffende oneerlijke bedingen in consumentenovereenkomsten

„[...]”

Artikel 4

1. Onverminderd artikel 7 worden voor de beoordeling van het oneerlijke karakter van een beding van een overeenkomst alle omstandigheden rond de sluiting van de overeenkomst, alsmede alle andere bedingen van de overeenkomst of van een andere overeenkomst waarvan deze afhankelijk is, op het moment waarop de overeenkomst is gesloten in aanmerking genomen, rekening houdend met de aard van de goederen of diensten waarop de overeenkomst betrekking heeft.

2. De beoordeling van het oneerlijke karakter van bedingen heeft geen betrekking op de bepaling van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, noch op de gelijkwaardigheid van enerzijds de prijs of vergoeding en anderzijds de als tegenprestatie te leveren goederen of te verrichten diensten, voor zover die bedingen duidelijk en begrijpelijk zijn geformuleerd.

Artikel 5

In het geval van overeenkomsten waarvan alle of bepaalde aan de consument voorgestelde bedingen schriftelijk zijn opgesteld, moeten deze bedingen steeds duidelijk en begrijpelijk zijn opgesteld. In geval van twijfel over de betekenis van een beding, prevaleert de voor de consument gunstigste interpretatie. Deze uitleggingsregel is niet van toepassing in het kader van de in artikel 7, lid 2, bedoelde procedures.

Artikel 6

1. De lidstaten bepalen dat oneerlijke bedingen in overeenkomsten tussen een verkoper en een consument onder de in het nationale recht geldende voorwaarden

de consument niet binden en dat de overeenkomst voor de partijen bindend blijft indien de overeenkomst zonder de oneerlijke bedingen kan voortbestaan.”

Richtlijn 87/102/EEG van de Raad van 22 december 1986 betreffende de harmonisatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake het consumentenkrediet

Considerans

„[...]

Overwegende dat in de programma's van de Europese Economische Gemeenschap voor een beleid inzake bescherming en voorlichting van de consument [...] onder andere wordt bepaald dat de consument moet worden **[Or.7]** beschermd tegen oneerlijke kredietvoorwaarden en dat een harmonisatie van de algemene voorwaarden met betrekking tot het consumentenkrediet een prioritaire taak is;

Overwegende dat deze verschillen in wetgeving en praktijk tot gevolg hebben dat de consumentenbescherming op het gebied van het consumentenkrediet van lidstaat tot lidstaat verschilt;

Overwegende dat in de laatste jaren de aard van de voor consumenten beschikbare en door hen gebruikte kredieten grote wijzigingen heeft ondergaan; dat nieuwe vormen van consumentenkrediet zijn opgekomen en zich verder ontwikkelen;

Overwegende dat de consument adequate informatie moet ontvangen over de kredietvoorwaarden en -kosten en over zijn verplichtingen; dat deze informatie onder andere betrekking moet hebben op het jaarlijkse kostenpercentage voor het krediet of, bij gebreke daarvan, op het totale bedrag dat hij aan krediet moet betalen; dat, zolang geen besluit is genomen betreffende een communautaire methode of methoden voor de berekening van het jaarlijkse kostenpercentage, de lidstaten de bestaande methoden of gebruiken voor de berekening van dit percentage moeten kunnen handhaven, of, zo dit onmogelijk is, bepalingen moeten opstellen om het totale kostenpercentage van het krediet voor de consument aan te geven;

[...]

Overwegende dat de overdracht van de rechten van de kredietgever uit hoofde van een kredietovereenkomst de positie van de consument niet mag verzwakken;

[...]

Artikel 14

1. De lidstaten dragen er zorg voor dat de kredietovereenkomsten niet, ten nadele van de consument, afwijken van de bepalingen van het nationale recht die uitvoering geven aan of overeenstemmen met deze richtlijn.

2. De lidstaten zien er verder op toe dat de door hen ter uitvoering van deze richtlijn vast te stellen bepalingen niet kunnen worden omzeild door een overeenkomst een bijzondere vorm te geven, met name door het kredietbedrag over verschillende overeenkomsten te verdelen.”

Prejudiciële vragen

[OMISSIS] [samenvattende herhaling van de op blz. 2 uiteengezette argumenten van verzoekster]

Bij beslissing [omissis] van 22 oktober 2010 heeft de Okresný súd Prešov verzoeksters beroep verworpen omdat het naar zijn oordeel ongegrond en voorbarig is. Volgens de verwijzende rechter kan in het onderhavige geval nog geen sprake zijn van schade, aangezien verzoekster of haar raadsman niet alle, voor de verdediging van haar rechten ter beschikking gestelde rechtsmiddelen heeft aangewend. Op basis van het executiedossier acht de verwijzende rechter het bewezen dat de executieprocedure nog niet definitief is afgerond, dat de tenuitvoerlegging van de beslissing is uitgesteld tot de procedure betreffende het verzoek om schorsing van de executie definitief is beëindigd. De verwijzende rechter is derhalve van oordeel dat er geen schade is ontstaan en dat geen schending van het gemeenschapsrecht heeft plaatsgevonden. **[Or. 8]**

Bij beschikking [omissis] van 31 januari 2012 heeft de Krajský súd v Prešove de beslissing van de rechter in eerste aanleg vernietigd en heeft hij de zaak naar de rechter in eerste aanleg terugverwezen voor verdere afdoening. De appelrechter heeft verklaard dat de rechter in eerste aanleg niet kan worden gevolgd in zijn overwegingen – namelijk dat verzoeksters vordering niet kan worden toegewezen op grond dat zij in de executieprocedure verweer had moeten voeren – aangezien de executierechter die met het Unierecht strijdige procedure had moeten schorsen.

De aansprakelijkheid van de lidstaten wegens schending van het gemeenschapsrecht is objectief en absoluut, maar voor die aansprakelijkheid is vereist dat is voldaan aan bepaalde basisvoorwaarden die volgens de vaste rechtspraak van het Hof met name de volgende zijn:

- a) er is sprake van een voldoende gekwalificeerde schending van het gemeenschapsrecht,
- b) de geschonden gemeenschapsbepaling verleent aan natuurlijke personen of rechtspersonen rechten, of legt aan de lidstaat een verplichting op die voldoende bepaalbaar is,
- c) er is sprake van schade,

- d) er bestaat een rechtstreeks causaal verband tussen de schending van het gemeenschapsrecht en de veroorzaakte schade.

Bij de beoordeling of sprake is van een voldoende gekwalificeerde schending van het gemeenschapsrecht dient volgens de rechtspraak van het Hof rekening te worden gehouden met meerdere factoren:

- de mate van duidelijkheid en nauwkeurigheid van de geschonden bepaling,
- de beoordelingsmarge die de geschonden bepaling de nationale autoriteiten laat,
- het feit dat met het schenden van het gemeenschapsrecht of het veroorzaken van de schade al dan niet opzet is gemoeid,
- de vraag of de fout al dan niet verschoonbaar is,
- de vraag of de verplichting tot het stellen van een prejudiciële vraag aan het Hof is nageleefd,
- de houding van de gemeenschapsorganen ten aanzien van de concrete schending van het gemeenschapsrecht.

In de onderhavige rechtszaak vordert verzoekster vergoeding van de schade die zij naar eigen zeggen heeft geleden ten gevolge van de onrechtmatige executie van het bedrag boven het verstrekte krediet. Zij stelt dat de executierechter toestemming heeft gegeven voor de executie hoewel het arbitragebeding oneerlijk is, en ook toestemming heeft verleend voor het invorderen van een bedrag dat is gebaseerd op een oneerlijk contractueel beding, namelijk de verdragingsrente [omissis] [beknopte herhaling van verzoeksters argumenten op blz. 3]

Het Hof is in een aantal zaken reeds ingegaan op de taak van de nationale rechter in het kader van een procedure betreffende een verzoek om tenuitvoerlegging van een beslissing die kracht van gewijsde heeft verkregen. In die zaken wensten de nationale rechters middels een prejudiciële verwijzing te vernemen of richtlijn 93/13/EEG aldus moet worden uitgelegd dat de nationale rechter die uitspraak doet op het verzoek om tenuitvoerlegging van een onherroepelijk arbitraal vonnis dat bij verstek van de consument is gewezen, zich ambtshalve moet uitspreken over het oneerlijke karakter van het arbitragebeding of dat van de verdragingsrente waarin de overeenkomst met de betrokken consument voorziet. Het Hof heeft in die zaken vastgesteld dat het Unierecht de nationale rechter niet de verplichting oplegt om het beginsel van eerbiediging van het gezag van gewijsde te schenden. De vraag of en in hoeverre de nationale rechter oneerlijke bedingen moet toetsen in het kader van de beoordeling van een in kracht van gewijsde gegane beslissing waarvan om gedwongen tenuitvoerlegging wordt verzocht, hangt dus af van het nationale procesrecht. Deze vaststelling van het Hof is gebaseerd op het beginsel van procedurele autonomie van de lidstaten.

Volgens dit beginsel is het een aangelegenheid van de interne rechtsorde om de wijze vast te stellen waarop het beginsel van het gezag van gewijsde ten uitvoer wordt gelegd. Die wijze mag evenwel niet ongunstiger zijn dan die welke voor soortgelijke interne situaties geldt (gelijkwaardigheidsbeginsel) en mag de uitoefening van de door de communautaire rechtsorde verleende rechten in de praktijk niet onmogelijk of uiterst moeilijk maken (doeltreffendheidsbeginsel).

In die omstandigheden en aangezien verzoekster vergoeding vordert van schade die het gevolg is van de schending van het gemeenschapsrecht door de lidstaat, dient de verwijzende rechter, teneinde de procedure te kunnen voortzetten en het geding te beslechten, noodzakelijkerwijs een aantal fundamentele vragen op te lossen die verband houden met het ontstaan zelf van de aansprakelijkheid van de lidstaat, namelijk of in dit concrete geval sprake is van een voldoende gekwalificeerde en duidelijke schending van het gemeenschapsrecht, of schade is ontstaan en of een causaal verband bestaat tussen de schending van het gemeenschapsrecht en het ontstaan van de schade.

[omissis] [procedurele bepalingen]

[omissis]

[omissis] Dana Farkášová

Rechter